

EPOS YAYINLARI- 78
inceleme kitapları- 18

Yıldırım KOÇ
AKP ve EMEKÇİLER
(2002-2012)

Yayıma Hazırlayan:
M. Serdar Kayaoğlu

Düzeltilen:
Rafet Özen

Kapak Tasarımı: epos
uygulama: karizma

Dizgi ve Baskı Öncesi Hazırlık:
epos

Baskı ve Cilt:
Sözkesen Matbaacılık (0.312) 395 21 10
Birinci Basım: Ankara, Nisan 2012
ISBN: 978-975-6790-93-9
Sertifika no: 16468

Yıldırım KOÇ
AKP ve EMEKÇİLER
(2002-2012)

EPOS YAYINLARI
GMK Bulvarı 60/20 (06570) Maltepe-Ankara
Tel.Fax: (0.312) 232 14 70 - 229 98 21
eposkitap@eposyayinlari.com
www.eposyayinlari.com

Yıldırım Koç (1951 –); 1973 yılında ODTÜ İdari İlimler Fakültesi Ekonomi ve İstatistik Bölümü'nü bitirdi. 1983 yılında AÜ-SBF'de sosyal politika dalında yüksek lisans derecesi aldı.

1974'te *Tüm İktisatçılar Birliği*'nin kurucuları ve yöneticileri arasında yer aldı; *TİB Bülteni*'nin yazışmaları müdürlüğünü yaptı. 1975–1980 döneminde *Maden-İş* (DISK), *Yeraltı Maden-İş*, *Tek Eğitim Büro-İş* ve *Devrimci Metal-İş Sendikalarında* toplu sözleşme, eğitim, araştırma uzmanı olarak çalıştı.

1980–1983 yıllarında asistan olarak çalıştığı ODTÜ'den Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı'nın emriyle çıkarıldı.

1993–2003 tarihleri arasında *TÜRK-İŞ Genel Başkan Danışmanı* olarak çalıştı ve bu dönemde TÜRK-İŞ'in *Uluslararası Çalışma Örgütü* (ILO), *Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu* (ICFTU) ve *Avrupa Sendikalar Konfederasyonu* (ETUC) ile ilişkilerinden de sorumlu oldu. TÜRK-İŞ'teki görevinden 30 Eylül 2003 tarihinde istifa etti.

1985–2008 yılları arasında *Türkiye Yol-İş Sendikası Eğitim Dairesi Başkanı* olarak çalıştı. 1998 yılından beri *ODTÜ İktisat Bölümü*'nde kısmî zamanlı öğretim görevlisi olarak ders veriyor. *Aydınlık Gazetesi* yazarı. *Teori Dergisi* Yazı Kurulu ve *Mülkiye Dergisi Danışma Kurulu* Üyesi.

Çalışma yaşamı konusunda yayımlanmış 35'ten fazla kitabı ve aynı alanda birçok makalesi bulunuyor.

Yazarın daha önce "*DISK Tarihi: efsane mi gerçek mi? (1967–1980)* [Canan Koç ile birlikte]", "*KESK Tarihi-I (1985–1995): risk alanlar, yolu açanlar* [Canan Koç ile birlikte]", "*KESK Tarihi-II (1985–1995): yerleşenler* [Canan Koç ile birlikte]", "*Türkiye İşçi Sınıfı Tarihi: Osmanlı'dan 2010'a*", "*Yanlış Doğru Cetveli*", *Avrupa İşçi Sınıfları: kapitalizmin mezar kazıcılığından siyasetçiliğe* başlıklı kitaplarını yayımladık. Yazarın yayımlanmış, yayımlanmamış çalışmalarına ve arşivine www.yildirimkoc.com.tr adresinden ulaşılabilir.

epos

İçindekiler

Tablolar	9
<i>Sunuş</i>	11
<i>Giriş</i>	23
I. “Türkiyeli İslâmcılar”ın İşçi Sınıfına Yaklaşımları	39
II. AKP Program ve Seçim Bildirgelerinde “Çalışma Yaşamı”na Yaklaşım	54
III. Türkiye İşçi Sınıfının Durumu	62
Türkiye’de İşçi Sınıfının Durumu	63
İşsizlik	71
IV. 2002-2012 Döneminde Ücretler-Gelirler	79
Ücretler, Aylıklar ve Asgari Ücret	79
Tüketici Kredileri, Kredi Kartları ve İşçi Sınıfı	85
Konut ve Otomobil Sahipliği	90
Şans/Talih/Kader Oyunları	92
Sosyal Devlet mi, Sadaka Devleti mi?	94
V. Sendikalaşma	99
İşçi Sendikalarının Üyeleri	99
Kamu Çalışanı Sendikalarının Üyeleri	104
Sendikalar Niçin Zayıfladı?	106
Sendikaların Sınırlı Tepkisi AKP’nin Politikalarını Değiştiremedi	110
Sendikalar Niçin Yetersiz Kaldı	120
Sendikaların Talepleri	127
Türk-İş’in Toplu İş İlişkileri Kanun Tasarısı Hakkındaki Görüşleri	138
Kamu Personel Kanunu Tasarısı Taslağı	145
Yeni Türk Ceza Kanunu Kabul Edildi	146
Özel Güvenlik Görevlilerine Sendikalaşma Hakkı	147
Özel Öğretim Kurumlarındaki Öğretmenlere Sendikalaşma Hakkı	148
Sendikacıların Siyasal Faaliyetine Kısıtlama	150
Açılan Kapatma Davaları ve Yargı Kararları	151
Orman-İş Sendikası’na Kanundışı ve Hukukdışı Baskılar	152

Sendikal Örgütlenmeye Müdahale	157
Sendikaların Hükümete Yaranmak Amacıyla Yaptıkları İşlerden Örnekler	158
Şeker-İş'in Genel Başkanı Ömer Çelik'in "Koşan Başbakan"ı	160
Türk-İş Genel Sekreteri'nin Başbakan'a Övgüleri (7 Mart 2011)...	162
Sendikal Programlar	165
Sendikaların Krizle Mücadele Programları	166
Anayasada 2010 Değişiklikleri	179
VI. Özelleştirmeler ve Emekçi Sınıf ve Tabakaların Tepkileri	193
Özelleştirme ve İslâmcı Hareketin Önder Kadrolarının Kapitalistleşmesinde "İlkel Birikim"	193
AKP ve Özelleştirmeler	195
Sendikalar ve Özelleştirme	200
Hükümetlerin Tepkiyi Frenleme Girişimleri	210
Özelleştirme Karşıtı Eylemler	210
Tekel İşçilerinin Ankara Eylemi	214
Taşeronluk, Hizmet Alımı, Fason Üretim	232
VII. 4857 Sayılı İş Kanunu	238
Kanunun Kabul Ediliş Sürecinde Konfederasyonların Çabaları ve Hataları	238
4857 Sayılı İş Kanununda İşçi Aleyhine Düzenlemeler	244
VIII. Kamu Yönetimi Reformu Tasarısı ve Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün Kapatılması	259
IX. AKP'nin Çeşitli Girişimleri ve Uygulamaları	279
Sağlık ve Sosyal Güvenlik Sistemindeki Yıkım	273
Uluslararası Sözleşmelerin Doğrudan Uygulanırlık Kazanması	284
Onaylanan ILO Sözleşmeleri	287
Türkiye, Gözden Geçirilmiş Avrupa Sosyal Şartı'nı, Çekincelerle Kabul Etti	288
Umumi Mukavele Hakkı Kaldırıldı	289
Teşmil ve Sermayenin Baskısıyla Geri Adım	291
Eve-İş-Verme Sistemi İçinde Çalışanlara İlişkin Düzenleme	294
Özel İstihdam Bürolarının Kurulması	296
Özel İstihdam Bürolarına İşçi Kiralama Yetkisinin Verilmesi Girişimi	298
Yabancıların Türkiye'de Çalışması	302
Sağlık Hizmetlerinde Esnek Çalışma	303
Serbest Bölgelerde İstihdam	307
İşten Çıkarmalar	307

Kamu Kesiminde Zorla Emeklilik Uygulaması	309
Torba Yasa	310
Geçici İşçilerin Kadroya Geçirilmesi	313
Kıdem Tazminatı Fonu	314
Grevler ve Grev Ertelemeleri	317
İşçilerin ve Kamu Çalışanlarının Barışçıl Gösterilerine Karşı Polisin Şiddet Kullanması	318
1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü	319
Toplumsal Diyalog Platformları	319
Çalışma Yaşamına İlişkin Yönetmelikler	322
Asgarî Ücret Tartışmaları	322
Fonların Tasfiyesi	327
İstihdam Paketi ve İşsizlik Sigortası Fonu'nun Yağmalanması	328
Ulusal İstihdam Stratejisi	331
İktidarı Sağlama Girişimleri	334
İşçileri ve Kamu Çalışanlarını Aşağılayıcı Tavrı ve Davranışları	336
İş Sağlığı ve Güvenliği	339
Toplu Görüşmeden Görüşmesizliğe	343
Sonuç	345
Kaynakça	349

TABLolar

- Tablo-1:** Gelir getirici bir işte çalışanların işteki duruma ve bölgelere göre dağılımı.
- Tablo-2.1:** Bir işte istihdam edilenlerin eğitim durumları.
- Tablo-2.2:** 2010 yılında ücretlilerin sektörlere göre dağılımı.
- Tablo-3:** Ücretlilerin işyeri büyüklüğüne göre dağılımı.
- Tablo-4:** Sigortalıların işyeri büyüklüğüne göre dağılımı.
- Tablo-5:** Kamu idarelerindeki kadro ve pozisyonların yıllara göre dolu kadro dağılımı.
- Tablo-6:** KİT'lerin ve özelleştirme programındaki kuruluşların istihdamı.
- Tablo-7:** İşgücü maliyetlerinde ve net ele geçen ücretlerdeki gelişmeler.
- Tablo-8:** 2000-2011 dönemi yıllık emekli aylığı toplamı örneği.
- Tablo-9:** 2005 yılında gelir vergisi dilimleri.
- Tablo-10:** Gelir vergisi artışı.
- Tablo-11:** Yıl içinde kullanılan tüketici kredisi ve tüketici kredisi yıl sonu bakiyeleri.
- Tablo-12:** Yıl sonu itibarıyla tüketici kredisi bakiyelerinin mal ve hizmet gruplarına göre dağılımı.
- Tablo-13:** Yıl içinde tüketici kredisi kullananların dağılımı.
- Tablo-14:** Kredi kartı kullanımı.
- Tablo-15:** Motorlu kara taşıtları sayısı.
- Tablo-16:** Millî Piyango İdaresi'nin şans oyunu satış gelirleri.
- Tablo-17:** Toplu iş sözleşmesi kapsamındaki işçi sayıları.
- Tablo-18:** Yürürlükteki toplu iş sözleşmesi kapsamındaki sendika üyeleri sayıları.
- Tablo-19:** 2009 yılında yürürlükte bulunan toplu iş sözleşmeleri.
- Tablo-20:** Kamu çalışanları sendikalarının üye sayıları.
- Tablo-21:** Kamu İhale Kurumu 2008 yılı istatistiklerine göre kamu kesiminde önemli ihaleli alımlar.
- Tablo-22:** 1998-2008 döneminde işten ayrılmalar.
- Tablo-23:** 2002-2012 döneminde grevler.
- Tablo-24.1.2.3:** İşçilere ilişkin yönetmelikler (2003-2010).

SUNUŞ

Yok edin insanın insana kulluğunu,
Bu davet bizim.
Nazım Hikmet Ran

Türkçemiz ancak uzun uzun anlatılabilecek durumları özetleyen veciz ifadeler açısından son derece zengindir. Günümüzde Adâlet ve Kalkınma Partisi (AKP) ile emekçi sınıf ve tabakalar arasındaki ilişkiyi anlatılabilmeye “gamsız öküz kasabın bıçağını yalarmış” bu niteliktedir. Benzer bir ifade de “yalaka inek, kasabın bıçağını bile yalar”dır.

Ortada bir kasap vardır. Genel olarak sermayedar sınıf ve özel olarak ABD ve AB emperyalistleri kasap olarak düşünülebilir.

Kasabın elinde bir bıçak bulunmaktadır. AKP'nin işlevi budur.

Emekçi sınıf ve tabakalara “inek” veya “öküz” demek söz konusu değildir. Ancak sayıları 15 milyona yaklaşmış ücretlilerin ve ayrıca işsizlerin ve emeklilerin çok büyük çoğunluğunun bugünkü tepkisizlikleri ve AKP'ye yaranma çabaları hatırlandığında, “teşbihde hata olmaz” demek gerekiyor. Ayrıca bugünün emekçi sınıf ve tabakalarının, kültürümüzdeki feodal kalıntıların ve kapitalizmin bencillik, çıkarıcılık, üçkâğıtçılık, sahtekârlık, gösterişçilik, ilkesizlik eğitiminden geçtiğini de unutmamakta yarar vardır. Emekçi sınıf ve tabakalarımız, emperyalizme ve kapitalizme karşı mücadeleye girmedikçe, kapitalizmin bu pisliklerinden kurtulmaları, arınmaları ve kendi içlerinden başlayarak alternatif insanı yaratmaları mümkün değildir.

Ne yazık ki gamsızlık ve yalakalık, emekçi sınıf ve tabakalarımızın büyük çoğunluğunun günümüzdeki hâletiruhiyesidir.

Emekçilerimizin sorunları artıyor ve daha da artacak.

Emekçilerimizin bir bölümü buna tepki gösteriyor; ancak çok büyük bir bölümü, ciddi bir mutlak yoksullaşmanın yaşanmadığı koşullarda “gamsız”; sermayenin kontrolündeki kitle iletişim araçlarında dizi ve evlendirme programları izliyor, futbol hastası, okumuyor, “elle gelen düğün bayram” diyor, “biz Türküz, bize bir şey olmaz” anlayışıyla hareket ediyor. Türbelere bağlanan bez parçalarından veya adanan adak-

lardan medet umanlar, İslâmîyette yeri bile olmayan ruhban sınıfına öykünen hoca/şeyh takımına biat edenler “gamsız” kesimdedir.

Emekçi sınıf ve tabakaların bir bölümü ise açıkça yalalaklık ediyor. AKP’ye yalalaklık ediyor, cemaat ve tarikatlara yalalaklık ediyor, aşiret reislerine yalalaklık ediyor, sermayedarlara yalalaklık ediyor, emperyalistlere yalalaklık ediyor. Yalalaklık edenler arasında kişiler de var, işçi/memur örgütleri de, kent ve kır küçük burjuvazisinin örgütleri de.

Günümüzde bazı kişi ve örgütler de, “uvriyerizm” (“işçicilik”) denilen hastalığa yakalanmış olarak, bu gamsız ve yalakalara dalkavukluk ve hattâ yalalaklık ederek onların desteğini alabileceğini sanıyor.

Kasap ve bıçak tarih önünde suçludur. Ancak bıçağı yalayan gamsızlar ve yalakalar hiç mi suçlu değil?

1988 yılında Karayolları Gn.Md. ve bağlı işyerlerindeki işçilerin üye olduğu Yol-İş Sendikası’nda eğitim dairesi başkanıydım. Taban eğitimleri yapıyorduk. Erzurum’dan Artvin’e giderken Horasan’da Karayolları işyerine uğradık. Çay içip işçilerle sohbet ediyorduk. Türkiye tarihinin belki en önemli mutlak yoksullaşma dönemlerinden birini yaşıyorduk. Gerçek ücretler dibe vurmuştu. Karayolcu üyeler sürekli yakınıyorlar, sendikayı suçluyorlardı. 1987 genel seçimlerinde kime oy verdiklerini sordum. Cevap gelmedi. Mırın kırın ettiler. Nihayet yaşlı bir işçi, “bunların hepsi bir çuval makarnaya, bir teneke yağa oylarını sattı, seslerini çıkaramazlar” dedi.

1975 yılında DİSK’e bağlı Maden-İş Sendikası’nda çalışıyordum. İstanbul’da Silâhtarağa’daki bölge temsilciliğinde duvarda “işçi daima haklıdır” diye bir levha vardı.

İşçi daima haklı mıdır?

Halkımız daima doğru olanı mı yapar?

Yoksa halkımız, bu acımasız ve ahlâksız kapitalist düzenin çürütücü etkilerini mi yaşamaktadır? “Gamsızlık” ve “yalalaklık” epeyce yaygın mıdır?

Şükrü Erbaş’ın “Köylüleri Niçin Öldürmeliyiz?” başlıklı bir şiiri vardır. Kapitalist düzenin kırsal bölgelerde yarattığı insanın olumsuz özellikleri ancak böyle güzel özetlenebilir. Ancak bu şiir nedeniyle Şükrü Erbaş’a birçok haksız eleştiri de yöneltildi.

Birçok politikacı ve yazar, halk dalkavukluğu yapmayı seviyor. Dalkavukluk yaparsanız size kimse kızmıyor. Düşünme yeteneğiniz ve düşündüklerinizi ifade cesaretiniz varsa, hedef olabiliyorsunuz. Şükrü Erbaş’ın başına da bu geldi.

Halkımızın önemli bir bölümü, ufak hesaplar peşindedir. Bir teneke

yağa oy satar; kolaycıdır, hayali bir vaade kolayca kanar; dün söylediğini bugün reddeder; en yakınlarını bile aldatmaktan çekinmez; karısını ve çocuklarını döver; fırsat bulursa karısını aldatır; eline fırsat geçtiğinde kul hakkı yemeye hazırdır, ancak sürekli dinden imandan söz eder; televizyondan izlediği kötü programlardan yarım yamalak kapıldığı yalan-yanlış bilgilerle kendisini uzman sanır, her konuda laf söyler; vatan-millet edebiyatını çok sever, ancak emperyalistlerin attığı üç-beş kuruşa saldırr; sömürüye karşı mücadele etmek yerine, şans/talih oyunlarıyla gemisini kurtarmaya çalışır; birileri sırtına bindiğinde sesini çıkarmaz; ancak birisi ona “eşek” dese celallenir.

Bu listeyi uzatabilirsiniz. Bu listede yer alan ve diğer bazı özellikler, kapitalist üretim biçiminin insan kişiliğinde yarattığı çarpılmanın ve çürümenin ürünüdür. Kapitalizm, insanları insanlıktan çıkartır; çürütür ve çaresizleştirir; paraya, mal-mülke tapar hale getirir. Kapitalizmde para ve mal-mülk iyice putlaşır; insanlar kendi yarattıkları putların esiri olur.

Bu pislikler ancak kapitalizme karşı verilecek mücadelede büyük zorlukların ateşinden geçilirken temizlenir. Tabii bu süreçte, kapitalizme rağmen çürümeyen ve insanlığını koruyabilen insanların belirleyici rolü olacaktır.

Tommaso Campanella’nın (1568-1639) “Halk” şiiri bugün de geçerlidir (Sabahattin Eyuboğlu’nun çevirisi):

HALK

Halk dediğin değişken, kaba bir yaratık
Gücünü bilmez, katlanır sopalara ağır yüklere
Tutar burnundan çeker götürür onu
Bir silkinişte yere sereceği cılız bir çocuk
Korkar ondan, boyun eğer bütün heveslerine
Bilmez nasıl korkulduğunu kendinden
Efendileri uyutur onu afyonla,
Olacak şey mi? Kendi eliyle zincire vurur kendini
Bütün altınlarını verir de kırالا
Bir tek altın için döğüşür, ölür.
Her şey onundur yerle gök arasında
Ama bilmez öyle olduğunu
Ve bunu kendine söyleyeni
Vurur yerden yere, öldürür

Adâlet ve Kalkınma Partisi (AKP) yaklaşık on yıldır tek başına iktidardır. AKP, sosyalist/komünist kesimlerde genel olarak netamali kabul edilen Anayasa Mahkemesi kararına göre “laiklik karşıtı güçler”in odağı olarak suçlanan bir siyasal örgütlenmedir. Tabii burada Sosyalist/komünist kesimlerin hem Anayasa Mahkemesi’nin devlet gövdesi içindeki rolünü hem de “laiklik karşıtı güçler” tanımının veçhelerini netameli kabul edişlerine mutlaka kulak verilmelidir. Ancak AKP’nin izlediği çizgi, Türkiye’de geçmişte faaliyet gösteren İslâmcı hareketlerin çizgisinden önemli farklılıklar içermektedir. Bu değişikliğin gerisinde de Türkiye’de sermaye birikiminin ulaştığı düzey ve İslâmcıların yönetici kadrolarının önemli bir bölümünün “esnafıktan patronluğa geçişi” yatmaktadır. AKP, “esnafıktan patronluğa geçiş” sürecini hızlandırmış; buna uygun politika değişikliklerine günümüz Türkiye’sindeki İslâmcı anlayışa yansıtmıştır.

İslâmcı düşünürler kapitalizm çağında ayrı bir “İslâm ekonomisi” seçeneğine umut bağladılar. Örneğin, Mısır’da 1966 yılında idam edilen Seyyid Kutb’a göre, “Komünizm, faşizm, kapitalizm gibi, İslâm da bir yönetim biçimidir. Ötekiler insanın gerçekleştirdiği sistemler olmasına karşın, İslâm Tanrının öngördüğü düzendir.”¹ “İslâm ekonomisi kavramı, İslâm’ı ‘tam bir yaşam biçimine’ dönüştürmeye çalışan Pakistanlı düşünür Seyyid Ebu’l-A’la Mevdudi’nin (1903-79) eserlerine dayanmaktadır.”² Ancak böyle bir düzen kurulamadı.

İslâmcı patronlar kapitalizm dışında ayrı bir iktisadî düzen kuramazlar. Çağımızda kapitalizm ve sosyalizm dışında alternatif bir “İslâmî iktisadî düzen” yoktur. İslâmcı kapitalistlerin uyguladıkları, bildiğimiz kapitalizmdir. Faiz konusundaki sorunlar da çeşitli hileli şeriyelerle aşılmaktadır.

Kapitalistleşen İslâmcılar öncelikle kapitalisttir. İslâmcı kimlikleri onların kapitalist sömürünün en acımasızını uygulamalarına engel değildir; tam tersine, inancı kullanarak işçilerin tepkilerini yumuşatmaya ve hattâ ortadan kaldırmaya çalışırlar. Diğer taraftan, İslâmcı işçi de şartlar zorladığında sınıf kimliğini öne çıkarır. Sorunların fazla olmadığı ve daha da yoğunlaşmadığı koşullarda, iş bulmada işe yarayabilen İslâmcı kimlik, kapitalist sömürünün arttığı koşullarda geri plana itilir; sınıf kimliği belirleyici olur.

¹ Vahap Erdoğan, *Sermayenin Küresel Egemenliği ve İslâm*, Onur Yay., Ankara, 2007, s.124.

² Timur Kuran, *İslâm’ın Ekonomik Yüzleri*, İletişim Yay., İstanbul, 2002, s.16.

İslâmcı hareketin önder kadrolarının kapitalistleşmesi, İslâmcı işçilerin de işçilik kimliğinin, sınıf kimliğinin öne çıkması sonucunu doğuracaktır.

Kapitalistleşen İslâmcılar anti-emperyalist ve millici de değildir. “Gavur karşıtlığı” ise ancak çok küçük İslâmcı patronların bir hayalidir. Sermaye birikimi, patron İslâmcıyı bu hayallerden kurtarır. Patron önce patrondur. Sermaye birikiminin ilk aşamalarında Arap sermayesi ile yakın ilişkilerden yararlanan İslâmcıların, birikimin daha ileri aşamalarında Araplardan koştukları, ulusötesi sermayeyle daha yakın bağlar kurdukları bilinmektedir. İslâmcı kapitalistler bu süreçte Yahudi sermayesiyle bile işbirliğine açıktır.

Bu gelişmelere bağlı olarak, günümüzde emperyalizmle İslâmcı hareketlerde belirleyici olan güçler arasındaki ittifakta yeni bir süreç yaşanmaktadır.

1917 sonrasında ve özellikle II. Dünya Savaşı’nı izleyen 40 yılı aşkın sürede (*Soğuk Savaş* yıllarında), emperyalistlerle İslâmcıların hemen hemen tümü arasındaki ittifakın temeli anti-komünizmdi. Türkiye’de de bu süreç yaşandı.

Ancak Türkiye’de 1990’lı yılların başlarından itibaren İslâmcı kesimde sermaye birikimi hızlandı. Başlangıçta Amerikancı Arap ülkeleleriyle ilişki içinde geliştirilen sermaye birikimi, AKP iktidarı döneminde atak yaptı.

Türkiye’de belediye ihaleleri, TOKİ ve yol yapım ihaleleri, diğer kamu kurum ve kuruluşlarının mal ve hizmet alımlarıyla yapım işleri, özelleştirmeler, imar rantı, aracılık (işbitiricilik) komisyonları ve cemaat ilişkilerine dayalı diğer iktisadî faaliyetler, İslâmcıların yönetici kadrolarının elindeki sermaye birikimini hızla artırdı. İslâmcı hareketin yönetici kadrolarındaki geleneksel esnaf, zenginleşti, kapitalistleşti, büyük üretime, inşaatla ve ticarete yöneldi.

“Mevcut-geleneksel” Türkiye Cumhuriyeti içinde kendi dar çevresinde mütevazı/sade bir biçimde “İslâmî yaşama” çabasındaki esnaf İslâmcının yerini, hem gelenekselin aksine yeni bir İslâmî tarzda hem de müthiş bir lüks içinde yaşayan kapitalist (fabrikatör, müteahhit, büyük tüccar veya komisyoncu) İslâmcı aldı.

İslâmcıların yönetici kadrolarının emperyalistlerle ittifakı artık yalnızca anti-komünizm temeliyle sınırlı değildir. İslâmcıların yönetici kadrolarının büyük bölümüyle emperyalistler günümüzde hem iktisadî çıkarları, hem de siyasal çıkarları açısından tam bir ittifak içindedir.

Bu ittifak, işçi sınıfının çalışma ve yaşama koşullarının geriletilme-

sinde, özelleştirmelerde, yerelleştirme girişimlerinde, sosyal güvenlik sisteminin çökertilerek insanların sadaka ilişkileri içinde kullaştırılmasında, uluslaşma sürecinin ve ulus-devletin zayıflatılması çabalarında, demokratik devrimin kazanımlarının yok edilerek insanların cemaatlerde kul yapılmasında ve yaşamın diğer başka alanlarında görülmektedir. Hedefleri, kârın artırılması ve mevcut devlet yapısının çeşitli değişikliklerle önemli bir restorasyondan geçirilmesidir.

İslâmcıların yönetici kadroları esnaflıktan kapitalistliğe geçerken, tekelci sermayenin kâr olanaklarını artıran girişimlerde de bulundular. AKP'nin halkın kesesinden halka konut ve otomobil sağlama projeleri, yaşanan kriz nedeniyle ellerindeki mevduatı kredi olarak dağıtamayan bankalara kredi verme olanakları sağladı; uluslararası ve yerli otokellerine geniş bir pazar yarattı; yandaş müteahhitlere büyük kâr olanakları sundu. Sağlık alanındaki uygulamalar, uluslararası sağlık tekellerine (ilâç, tıbbî araç/gereç, hastane şirketleri) yüksek kârlar sağladı.

AKP, tüketici kredileri ve kredi kartlarıyla emekçi sınıf ve tabakaların güncel gelirlerinin çok üstünde harcamalar yapabilmesine, konut ve otomobil sahibi olmasına, yüksek maliyetli olmasına karşın kapsamlılar için çekici özel sağlık hizmetinden yararlanmasına olanak sağladı; güvenceli ve yüksek ücretli iş sahibi olmanın anahtarı olduğu zannedilen yüksek öğretime devam eden öğrenci sayısını iki katın üstüne çıkardı. AKP, dağıtılan sadakaların yanı sıra, insanların yaşamlarında bu alanlarda sağladığı somut gelişmeler sayesinde toplumsal ve siyasal destek elde etti.

Yaklaşık 10 yıldır süren AKP iktidarları ve AKP'nin arkasındaki güç olan sermayedar sınıf ve emperyalistler, kapitalizmin emekçi sınıf ve tabakalar üzerindeki çürütücü etkisini daha da artırdı. AKP, insanları kullaştırma doğrultusunda çok akıllı ve sistemli bir politika izledi. Sermayenin ve emperyalizmin köleleştirici politikalarıyla, İslâmîyeti sömürücüler lehine yorumlayanların kula kulluk yapma anlayışı bütünleştirildi.

İnsanları kullaştırmada, işsizlik, yoksulluk, güvencesizlik ve çaresizlik ortamında sadaka sistemi etkili bir biçimde kullanıldı. İşsizlere iş, yandşa işyerinde terfi ve hattâ çalışmadan ücret, yağmadan pay sağlandı ve bir kullar hiyerarşisi yaratıldı.

AKP konusunda sosyalist/komünist kesimlerin devlet aygıtı içindeki rolünü netameli kabul ettiği ve itibar da göstermediği Anayasa Mahkemesi'nin 30 Temmuz 2008 tarihli kararı, bu siyasal örgütün "demokratik ve laik Cumhuriyet ilkelerine aykırı eylemlerin odağı haline" geldiği tespitini yapıyordu. Anayasa Mahkemesi'nin kapsamlı kararının sonuç bölümü aşağıda verilmektedir:

"SONUÇ

"Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın, Adâlet ve Kalkınma Partisi'nin temelli kapatılmasına karar verilmesi istemini içeren 14.3.2008 günlü, SP. Hz. 2008/01 sayılı İddianamesi ve ekleri, konuya ilişkin rapor, ilgili Anayasa ve yasa kuralları okundu, gereği görüşülüp düşünöldü:

"A- Adâlet ve Kalkınma Partisi'nin kapatılma davasında yapılan oylamada, Anayasa'nın 68. maddesinin dördüncü fıkrasındaki demokratik ve laik Cumhuriyet ilkelerine aykırı eylemlerin odağı haline gelmesi nedeniyle Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, A. Necmi ÖZLER, Şevket APALAK ve Zehra Ayla PERKTAŞ'ın "Parti'nin kapatılması"; Sacit ADALI, Ahmet AKYALÇIN, Serdar ÖZGÜLDÜR ve Serruh KALELİ'nin "Parti'nin kapatılması yerine Devlet yardımından yarı oranında yoksun bırakılması"; Haşim KILIÇ'ın ise "davanın reddi" gerektiği yolundaki oyu sonucunda, Anayasa'nın 149. maddesinin birinci fıkrasında siyasî partilerin kapatılması için öngörölen nitelikli çoğunluğun sağlanamaması nedeniyle, 2949 sayılı Yasamın 33. maddesinin göndermesiyle 5271 sayılı Yasamın 229. maddesinin üçüncü fıkrası gereğince, en aleyhe olan oyların kendisine daha yakın olan oylara katılmasıyla, Anayasamın 69. maddesinin yedinci fıkrası ve 22.4.1983 günlü, 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun 101. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, Adâlet ve Kalkınma Partisi'nin 2008 yılında aldığı (son yıllık) DEVLET YARDIMI MİKTARININ YARISINDAN YOKSUN BIRAKILMASINA,

"B- Gereğinin yerine getirilmesi için karar örneğinin Başbakanlığa ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderilmesine,

"30.7.2008 gününde karar verildi."³

Bu önemli karar sonrasında sendikal örgütler kendilerini savunabilecek temel ilkelere sahip çıkan bir açıklama yapmadı.

AKP'nin ve arkasındaki güçlerin başta işçi sınıfı olmak üzere tüm emekçi sınıf ve tabakalara yönelik saldırısı karşısında, TBMM'de temsil edilen muhalif siyasal partilerin tavrı da ilginçtir.

Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) ve Milliyetçi Hareket Partisi'nin (MHP) bu süreçteki sicilleri olumsuzluklarla doludur. Kitabın ana konusu CHP ve MHP'nin işçi sınıfına yaklaşımı olmamakla birlikte, bu iki siyasal örgütün AKP'ye yönelik eleştirilerinde AKP'nin işçi sınıfına saldırısının unsurlarının azlığı, CHP ve MHP'nin sınıfsal konumunu da göstermektedir. Yaratılmaya çalışılan korku imparatorluğunda birçok insanın sustuğu koşullarda milletvekili dokunulmazlığı zırhına bürünmüş kişilerin işçi sınıfına yönelik saldırılar karşısındaki suskunluğu veya yetersizliği, bilgisizlikten öte, bu sınıfsal tavrın sonucudur. CHP'nin tepkileri Anayasa Mahkemesi'ne yapılan başvurularla sınırlı kalmıştır.

Bu kitap, bir taraftan bu on yıllık dönemde AKP'nin, sermayedar sınıfın ve emperyalistlerin uygulattığı politikaları, diğer taraftan işçisi ve

³ Resmî Gazete, 24.10.2008.

kamu çalışanıyla işçi sınıfımızın (ve örgütlerinin) bu gelişmeler karşısındaki tepkilerini incelemektedir. Ancak kitabın amacı AKP'yi karalamak değil, son on yıllık dönemde nelerin olduğunu ana hatlarıyla kayda geçirmek, bunların nasıl olduğunu ve niçin olduğunu anlamaya çalışmaktır.

Kitap, hem kasabı ve bıçağı, hem mücadele edenleri, hem de gamsızları ve yalakalık edenleri anlamayı ve sergilemeyi amaçlamaktadır. Tarihsel süreçlerde bireylerin belirleyici rol oynadığı dönemler ve olaylar son derece azdır. Türkiye işçi sınıfına son on yıllık dönemde hâkim olan gamsızlık ve yalakalık, işçi sınıfının küçük bir bölümünü örgütleyebilmiş olan sendikacıların sorumluluğu değildir. Kitabın belki en önemli amacı, işçi sınıfının büyük bölümünün bugünkü duyarsız, ürkek ve sessiz tavrının nesnel nedenlerini anlamaktır. Bu durum, yalnızca dinî inançların kötüye kullanılması ve sömürülmesiyle de ilgili değildir. Sendikacıların önemli bir bölümü, gamsızlık yaparak önderlik görevlerini yerine getirmedikleri için suçludur. Sendikacıların bir bölümü ise, sendikaları ve hattâ kendi şahsi çıkarları için hükümetin desteğini ve yardımını alma çabası içindedir. Bunlar yanlıştır. Ancak milyonlarca sendikasız işçinin, memurun, sözleşmeli personelin, vb. bugünkü tavrı, ne kadar kurnaz olurlarsa olsunlar, yalnızca sendikacıların yanlış tavırlarıyla açıklanamaz. Belirleyici olan, işçi sınıfının büyük çoğunluğunun çeşitli nesnel nedenlere bağlı olan duyarsızlığı ve sessizliğidir. AKP'yi iktidarda tutan da bu durumdur.

Kapitalizmin insan kişiliğinde yarattığı çarpıklıklar ve çürümeyi yine kapitalizm sona erdirecektir.

Kapitalizm ancak insanların büyük bir bölümü için bir cehennem yaratarak küçük bir azınlık için akılalmaz zenginlikler sağlayabilir. İşçi sınıfına ve diğer emekçi sınıf ve tabakalara çeşitli iktisadî, toplumsal ve siyasal etmenlere bağlı olarak sağlanabilen refah, geçicidir, dalgalıdır, kalıcı değildir.

Kapitalizm ancak krizlerle ve savaşlarla varlığını sürdürebilir. Kapitalizm kitleler için dönem dönem refah ve güvence sağlayabilir. Böylesi dönemler emperyalist ülkelerde nispeten uzundur. Ancak özellikle emperyalizmin sömürüsü ve baskısı altındaki ülkelerde bu süreler fazla uzun değildir. Kapitalizm, krizsiz ve savaşız yaşayamaz. 2008 yılı sonlarında girilen üçüncü küresel krizin toplumsal etkileri yeni hissedilmektedir.

Bu krizler ve savaşlar da emekçi sınıf ve tabakalar için birer cehennemdir.

Bu cehennem, başta işçi sınıfı olmak üzere tüm emekçi sınıf ve tabakalara, gamsızlığın ve yalakalığın bir çözüm olmadığını tekrar tekrar, burunlarını sürte sürte öğretir.

Bu cehennem, insanları, emperyalizme ve kapitalizme karşı mücadele etmekten başka çarelerinin kalmadığı bir noktaya sürükler.

Bu cehennemin ateşi de, insanların kapitalizmin ürünü olan pisliklerini temizler.

AKP'nin 10 yıllık iktidarı böylesine bir krizler ve savaşlar dönemi değildi.

Ancak günümüzde kriz ve savaş riski giderek artıyor.

Artık gamsızlıkla, yalakalık yaparak, kula kulluk edenlere kulluğu kabullenerek belâların savuşturulamayacağı bir döneme giriyoruz.

Hayat işçi sınıfımızı, emperyalizme ve kapitalizme karşı mücadele etmekten başka çaresinin kalmadığı bir tarihi döneme sürüklüyor.

AKP iktidarının yaklaşık 10 yıllık iktidarının anlayış ve uygulamaları ile işçi sınıfımızın bu süreçteki tavrının incelenmesi, bu nedenle önemlidir.

Nazım Hikmet Ran 1947 yılında yazdığı bir şiirde bugünküne benzer bir durumu ifade ediyordu:

Dünyanın En Tuhaf Mahlûku

Akrep gibisin kardeşim,
korkak bir karanlık içindesin akrep gibi.
Serçe gibisin kardeşim,
serçenin telaşı içindesin.
Midye gibisin kardeşim,
midye gibi kapalı, rahat.
Ve sönmüş bir yanardağ ağzı gibi korkunçsun, kardeşim.
Bir değil,
beş değil,
yüz milyonlarlasın maalesef.
Koyun gibisin kardeşim,
gocuklu celep kaldırıncı sopasını
sürüye katılverirsin hemen
ve âdeta mağrur, koşarsın salhaneye.
Dünyanın en tuhaf mahlûkusun yani,
hani şu derya içre olup
deryayı bilmeyen balıktan da tuhaf.
Ve bu dünyada, bu zulüm
senin sayende.

Ve açsak, yorgunsak, alkan içindeyse eğer
ve hâlâ şarabımızı vermek için üzüm gibi eziliyorsak
kabahat senin,
–demeğe de dilim varmıyor ama–
kabahatın çoğu senin, canım kardeşim!

Nazım Hikmet bu şiiri 1947 yılında yazmıştı. Ölümünden, 3 Haziran 1963'ten 10 ay önce, 12 Ağustos 1962'de yazdığı şiirinde ise, onun yaşamına damgasını vuran sömürsüz bir dünyaya olan özleminin gerçekleştirilmesinde işçi sınıfına duyduğu güven tekrar dile getirilmektedir. Bugün bu umudu hâlâ ve daha güçlü bir biçimde yaşıyoruz:

Türkiye İşçi Sınıfına Selâm

*Türkiye işçi sınıfına selâm!
Selâm yaratana!
Tohumların tohumuna, serpilip gelişene selâm!
Bütün yemişler dallarınızdadır.
Beklenen günler, güzel günlerimiz ellerinizdedir.
haklı günler, büyük günler.
gündüzlerinde sömürülme, gecelerinde aç yatılmayan,
ekmek, gül ve hürriyet günleri.*

*Türkiye işçi sınıfına selâm!
Meydanlarda hasretimizi haykıranlara,
toprağa, kitaba, işe hasretimizi,
hasretimizi ayıldızı esir bayrağımıza.*

*Düşmanı yenecek işçi sınıfımıza selâm!
Paranın padişahlığını,
karanlığını yobazın
ve yabancının roketini yenecek işçi sınıfına selâm!*

*Türkiye işçi sınıfına selâm!
Selâm yaratana!*

Türkiye işçi sınıfı, Türkiye'nin özgür, bağımsız, demokratik, adâletli ve güçlü geleceğini kuracak; uluslararası ve yerli sömürüyü ve tahakkümü engelleyerek, halkımızın huzur ve refah içinde yaşamasını sağlayacak; emperyalistlere köleliği, toprak ağasına, cemaat/tarikat şeyhine ve aşiret reisine kulluğu ve sermayeye ücretli köleliği sona erdirerek gerçek demokrasiyi yaratacak temel toplumsal güçtür.

“AKP ve Emekçiler” kitabının, bu sürecin anlaşılmasına ve hızlandırılmasına katkıda bulunmasını diliyorum.

Mart 2012

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı sözünü tutmadı. Kamu Görevlileri Sendikaları Kanununun değiştirilmesine ilişkin kanun tasarısı Başbakan R.T.Erdoğan'ın imzasıyla ancak 20 Ocak 2012 tarihinde TBMM Başkanlığı'na sunuldu. Tasarı, özgür toplu pazarlık düzenini öngörmüyordu. İşin özüne ve mantığına bakıldığında, Memur-Sen'in övgüyle desteklediği değişim, yalnızca "toplular görüşme" adını "toplular sözleşme" yapmıştı; esasta bir değişiklik söz konusu değildi. *Memur-Sen Gazetesi*, "Toplu Sözleşme Yasa Tasarısına, Hem Yetmez, Hem de Hayır Diyoruz" manşetiyle çıktı.⁵⁹ 15 Ağustos 2011 tarihinde toplular görüşme de yapılamadığından, memurların geçmiş dönemin enflasyon farkı dışında maaş zamları Ocak ayında verilemedi. Kitabın baskıya girdiği günlerde memurların zam bekleyişi sürüyordu.

⁵⁹ *Memur-Sen Gazetesi*, Yıl 4, Sayı 18.

SONUÇ

Türkiye 2002 sonundan 2012'nin ilk aylarına kadarki sürede ilginç bir dönem yaşadı. Ancak bu dönemin bazı ilginç özellikleri artık sona eriyor.

Bu yıllarda ABD ve AB emperyalizminin Türkiye üzerindeki etkisi arttı. Başta özelleştirmeler olmak üzere, hükümetlerin aldığı birçok kararın arkasında emperyalistlerin istekleri ve talepleri vardı.

Hükümetlerin uyguladığı politikalar, ulusötesi sermayenin Türkiye'de sağladığı kârları da artırdı. Sağlık sisteminin çeşitli aşamalarında özelleştirmeler ve çeşitli uygulamalar, bu alandaki ulusötesi tekelleme ve yerli sermayedarlara büyük kârlar getirdi. Oto piyasasında tüketici kredileriyle yaratılan balon, küresel kriz koşullarında oto tekellerinin işine çok yaradı. Dayanıklı tüketim malları üretenler için büyük bir pazar yaratıldı. Kredi satmakta zorlanan bankalar, tüketici kredileri ve kredi kartları sayesinde önemli bir pazara ulaştı. Sosyal devlet çökertilirken, bireysel emeklilik ve özel sağlık sigortası aracılığıyla sigorta şirketlerine ve onlara sahip olan tekelleri sermayeye büyük kârlar sağlandı.

Bu dönemde işçi sınıfının yaşam standartları yükseldi. Birçok insan eve, arabaya, her türlü dayanıklı tüketim malına kavuştu; bol bol kullandığı cep telefonlarını sık sık değiştirdi. Sağlık hizmetlerine erişim kolaylaştı. Üniversite eğitimi yaygınlaştı. Hayat insanları mücadeleye o kadar zorlamıyordu ki, memurlara verilen ayda 5 TL'lik "sendika ödeneği" Anayasa Mahkemesi kararıyla iptal edilince, binlerce memur bazı sendikalardan istifa etti. AKP Hükümeti'nin 2011 sonunda çıkardığı 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname bile bazı memurları aldatırdı. Ancak bu gelişmeler 2012 yılına doğru tıkanmaya başladı.

Artık bazen sokakta bile dağıtılan kredi kartları ve kolayca sağlanan tüketici kredileriyle borçlanmanın sınırlarına erişildi. Önemli bir bölümü gösterişçi tüketim için yapılan harcamaların borçlarının yüksek faizlerle geri ödenme süreci, insanları boğmaya başladı. Borçları nedeniyle işten ayrılıp, aldığı kıdem tazminatı veya emeklilik ikramiyesiyle borçlarını kapatmaya çalışanların sayısı arttı. borçlarını ödeme şansı kalmayanlardan intihar edenler oldu.

Sağlık alanındaki yeni uygulamaların acısı 2012'de hissedilmeye başlandı. Özel sektör eliyle son derece pahalı bir biçimde sağlanan sağ-

lık hizmetinde katılımcı payları artırıldı. Yeşil kart sisteminde de milyonlarca insan tasfiye edildi.

“Çocuklara üniversite eğitimi sağlayarak hayatlarını kurtarma” umudunun balonu, yüzbinlerce üniversite mezununun işsiz kalmasıyla patladı.

Bu arada, işçi sınıfının kapitalist sınıf tarafından sömürülmesine yeni bir boyut eklendi. İşçinin üretim sürecinde ürettiği artık-değere el konması ve tekelci şirketlerin işçiye sattığı malların fiyatlarının değerlerinin üstünde olması nedeniyle değer aktarılmasının yanı sıra, işçi sınıfının tüketim sürecinde faizler aracılığıyla yoğun bir sömürüye maruz kalması gündeme geldi.

2002-2012 döneminin önemli bir özelliği, İslamcı hareketin önder kadrolarının büyük bölümünün kapitalistleşmesi oldu. Mücahitler müteahhitleşti. Esnaf İslamcı, patronlaştı. Mazlum İslamcı zalimleşti. Mütevazı bir yaşam süren İslamcının yerini, marka giyimli, yüzü aşırı makyajlı, parmakları binlerce liralık yüzüklü, üzerindeki elbiseler vücuduna yapışmış ama tesettürlü ve altındaki jipi çevresine tepeden bakan bir edayla süren İslamcı aldı.

Arap ülkelerindeki İslamcılarının servetinin kaynağı petroldür. Türkiye’deki zengin İslamcının servetinin kaynağı halkın sömürülmesidir, kamu kaynaklarının ahlâkdışı bir biçimde yağmalanmasıdır, emperyalistlerle işbirliğinin sağladığı olanaklardır.

Bu süreç, Türkiye’de sınıfların mevzilenmesinde ilginç bir tablo ortaya çıkardı.

Türkiye’nin demokratik devriminde önemli bir aşama, 1908 Devrimi idi. İttihat ve Terakki Cemiyeti’nin önderliğindeki bu devrim, II. Abdülhamit ve çevresindeki gericiilere karşı yapılmıştı. Gerici güçler, 1909 Nisan’ındaki 31 Mart ayaklanması ile eski düzeni geri getirmeye çalıştılar. 31 Mart ayaklanmasında gericilerin müttefiki İngiliz emperyalistleriydi.

Türkiye’nin demokratik devriminde en önemli aşama, Ulusal Kurtuluş Savaşı’yı. Bu mücadelede emperyalist güçlerin müttefiki halife/padişah ve yandaşlarıydı. Kurtuluş Savaşı bir taraftan çeşitli cephelelerde emperyalistlere ve Yunanlılara karşı, diğer taraftan Osmanlı gericiliğine karşı verildi. Bu mücadelede Anadolu’daki mücadeleye destek veren İslamcı yapılanmalar da vardı; ancak İslamcılarının büyük bölümü halife/padişahın yanındaydı.

Soğuk Savaş yıllarında İslamcı yapılanmaların hemen hemen tamamı emperyalist güçlerle aynı saftaydı; bunların bir bölümü emperyalist-

lerle açık bir biçimde işbirliğini savunuyor ve uyguluyordu. Bu ittifakın temeli ideolojiktir; komünistlere karşı inanç sahiplerinin birliği idi.

Günümüz Türkiye’si emperyalizmin saldırısı altındadır. Türkiye’de geçmişin demokratik devriminin kazanımları olan bağımsızlık, burjuva demokrasisi, laiklik, kulluktan vatandaşlığa geçiş gibi gelişmeler tehdit altındadır.

Ancak günümüzde Türkiye’nin ilerici ve devrimci güçlerinin karşısında daha bütünlük bir cephe bulunmaktadır.

İslamcı hareketlerin önder kadrolarının çoğu, gerek yaşamlarını kazanma biçimiyle, gerek de yaşama biçimiyle, kapitalistleşmiştir. Geçmişte kapitalizm ve sosyalizm dışında İslamcı bir dünya peşinde koşanlar, günümüzde kapitalizmin çarklarına dönüşmüştür; kapitalist sömürünün her türünü kullanmaktadır. Geçmişte düzeni değiştirmekten söz eden İslamcılar, günümüzde her türlü “önyargı”yı bırakarak, ticarete “düzgün çalışan ve lafına güvenilen Yahudi”yi, “verdiği sözü tutmayan düzensiz Arap”a tercih ederek ve iktidarın nimetlerinden (“kul hakkı yememe” gibi kaygıları kenara atıp) bol bol yararlanarak, büyük servetlere kavuşmuştur.

Necmettin Erbakan 1969/1970 yıllarında Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği’ne masonların hâkim olduğunu ileri sürerek, büyük şirketlere karşı küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin çıkarlarını savunuyordu; bunun yanı sıra sosyal adâlet yanlısıydı; Ortak Pazar’a “onlar ortak, biz pazar” diye karşı çıkıyordu. O yıllarda AP’liler Millî Nizam Partisi ve ardından Millî Selamet Partisi yandaşları için, “onlar karpuz gibidir; dışları yeşil, ama içleri kırmızı” diyorlardı.

Günümüzde ise İslamcı hareketlerin önder kadrolarının büyük çoğunluğunun dışı Müslüman, içleri kapitalisttir, tekelci burjuvadır.

Bu süreç, İslamcılarının işletmelerinde çalışan işçileri de etkilemektedir.

Geçmişte cumaları işçisiyle aynı camiye giden ve bunu “işçi-patron kardeşliği” olarak istismar etmeye çalışan İslamcı patron, “işçiyle yüz göz olmamak” gibi anlayışlarla, artık ayrı camilere gitmektedir. İslamcının yaşamını kazanma biçimi kapitalistleştikçe, yaşamı da kapitalistleşmektedir. Yaşamı kapitalistleşen İslamcının işçileri, bu İslamcının yaşamını kazanma biçimini sorgulamaya başlamaktadır. İşyerinde patronuna “abi” diyen işçinin yerini, “bizim patron” almaktadır. İslamcı kapitalistleştikçe, işyerinin işçisi de işçilik bilincine ve ardından sınıf bilincine kavuşmaktadır.

Türkiye’de demokratik devrimi korumak ve sosyalizm doğrultusun-

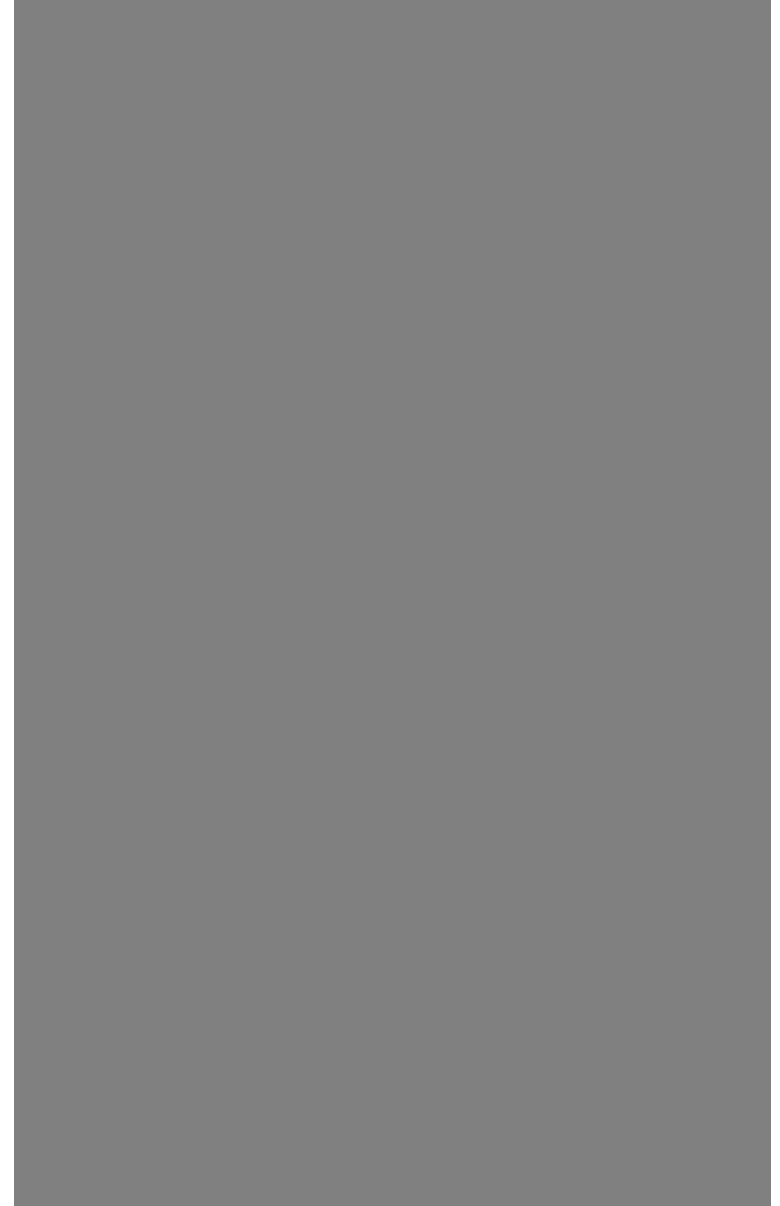
da geliştirmek için verilen mücadelede karşıdaki cephe, emperyalistler ve ülkemizin büyük servet sahibi tekelleri kapitalistleridir. Onların yanı sıra aşiret reisleri, cemaat/tarikat şeyhleri ve toprak ağaları vardır. Ülkemizin tekelleri kapitalistleri ve onların ortaklarının bir bölümünün dış görünümü laiktir, bir bölümünün dış görünümü tesettürlüdür. Ancak hepsi kapitalisttir; hepsi ortak sınıf çıkarlarına sahiptir; hepsi kârlarının artmasını emperyalistlerle ortaklık temelinde planlamaktadır.

İşçi sınıfımız ise bu süreci yeterince kavrayabilmiş değildir; ancak onlara gerçekleri (her zaman olduğu gibi) hayatın kendisi öğretecektir.

2012 yılı ve sonrası, küresel kapitalizmin üçüncü küresel krizinin derinleştiği, Türkiye ekonomisinin yapısal sorunlarının arttığı ve çözümsüzlüğe doğru sürüklendiği bir dönem olacaktır. Türkiye’de hükümetin cari açık başta olmak üzere bazı sorunlara günlük çözüm arayışı sırasında Türkiye’nin komşularıyla bir savaşa sokulması ise birçok yeni soruna yol açacaktır.

2012 yılı ve sonrası, işçi sınıfımızın AKP’ye, emperyalizme ve kapitalizme karşı mücadele etmekten başka çaresinin kalmadığı bir dönem olacaktır. İşçi ve kamu çalışanı sendikaları bu dönemde büyük bir sınavla karşı karşıya kalacaktır. Değişen koşullara uyum sağlayan sendikalar güçlenecek, gamsızların ve yalakaların hâkim olduğu sendikalar zayıflayacaktır.

Bu durumu, sınıfsız ve sömürsüz bir dünya ve Türkiye yaratma doğrultusunda değerlendirebilmek ise Türkiye’nin ilerici ve devrimci güçlerinin yeteneğine ve gücüne bağlıdır.

KAYNAKÇA

- 4841 Sayılı Çalışma Vekâletinin Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanunun 17 nci Maddesine Göre Toplanan 2. Çalışma Meclisi Zabıtları ve Komisyon Raporları, Ankara, 1955.
58. Hükümet Acil Eylem Planı (AEP), Ankara, 2003.
7. Çalışma Meclisi Belgeleri, Ankara, 1984. (çoğaltma).
- AK Parti, *AK Parti İktidarının Sosyal Politika Yaklaşımı ve Yoksulluğu Azaltmaya Yönelik Uygulamaları*, Ankara, 2004.
- AK Parti, *Alnımızın Ak'ıyla 8,5 Yıl, Birlikte Başardık*, Ankara, 2011.
- AK Parti, *Herşey Türkiye İçin, Seçim Beyannâmesi 2002*, 2002.
- AK Parti, *Kalkınma ve Demokratikleşme Programı*, Ankara, 2001.
- AK Parti, *Nice AK Yıllara, Güven ve İstikrar İçinde, Durmak Yok, Yola Devam*, 22 Temmuz 2007, 2007.
- AK Parti, *Türkiye Hazır Hedef 2023, 12 Haziran 2011 Genel Seçimleri Seçim Beyannâmesi*, 2011.
- Akbudak, S., "78 Gün" *TEKEL Gerçeği ve Ankara Direnişi*, Ankara, 2011.
- Atay, H., *İslam'da İşçi-İşveren İlişkileri*, Kısmet Matbaası, Ankara, 1979.
- Bakırcıoğlu, G.-Demirer, Y., "AK Parti'nin Sınıf Siyaseti," *Mülkiye Dergisi*, Güz 2006, Cilt XXX, Sayı 252.
- Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü, *2010 Yılı Faaliyet Raporu*, Strateji Geliştirme Müdürlüğü, Ankara, 2011.
- Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü, *Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü'nün Sosyal Yardım ve Proje Destek Faaliyetlerinin Etki Analizi Araştırma Raporu*, Ankara, 2007.
- Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu, *Yüksek Denetleme Kurulunun Denetimine Giren Kamu İktisadî Teşebbüsleri 1980 Yılı Genel Raporu*, Ankara, 1982.
- BDP, *12 Eylül Referandumunu ve Anayasasını Boykot Ediyoruz, Demokratik Anayasa İstiyoruz, Sandığa Gitmiyoruz*, İstanbul, 2010.
- Belediye-İş Sendikası, *8. Genel Kurul Çalışma Raporu (2003-2007)*, Ankara, 2007.
- Bilim Komisyonu Başkanı Prof. Dr. Metin Kutsal'ın Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Yaşar Okuyan'a 26.6.2002 tarihli yazısı ekindeki *İş Kanunu Ön Tasarısı* metni.
- Birleşik Kamu-İş, *Grevsiz Toplu Sözleşme Aldatmacasına Hayır*, Ankara, 2010.
- Birleşik Metal-İş Sendikası, *18. Merkez Genel Kurulu Çalışma Raporu (2007-2011)*, İstanbul, 2011.
- Böheim, R.-Cardoso, A.R., *Temporary Agency Work in Portugal, 1995-*

- 2000, IZA Discussion Paper Series No.3144, Bonn, 2007.
- Bulut, F., *İslam Komüncüleri (Karmatiler)*, Doruk Yay., Ankara, 1997.
- Bulut, F., *Tarikat Sermayesinin Yükselişi*, Öteki Yay., Ankara, 1995.
- Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu, *Kamu Kurum ve Kuruluşları ile Diğer Kişiler Tarafından Gerçekleştirilen Talih ve Şans Oyunları ile Yarışlara İlişkin 2006 ve 2007 Yılları Faaliyetlerinin Denetimi ile Söz Konusu Faaliyetlerden Kamu Hizmetlerine Ayrılan Payların Değerlendirilmesi*, Ankara, 5.2.2009, No.2009/2.
- Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu, *Tersanecilik Sektörü ile İş Sağlığı ve Güvenliği Açısından Tuzla Tersaneler Bölgesinin İncelenmesi ve Değerlendirilmesi Hakkında Araştırma ve İnceleme Raporu*, Ankara, Kasım 2008.
- Çalışma Bakanlığı, *Çalışma Meclisi*, Ankara, 1962.
- Çalışma Bakanlığı, *Kıdem Tazminatı Fonu ile 1475 Sayılı İş Kanunu'nun 14 üncü Maddesi ve 854 Sayılı Deniz İş Kanunu'nun 20 nci Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı*, Ankara, Ağustos 1983, 10 s. (çoğaltma).
- Çalışma Bakanlığı, *Kıdem Tazminatı Fonu Kanun Tasarısı*, Ankara, 1980, 13 s. (çoğaltma).
- Çalışma Bakanlığı, *Kıdem Tazminatı Fonu Kurulması ve 1475 Sayılı İş Kanunu'nun 14 üncü Maddesi ile 854 Sayılı Deniz İş Kanunu'nun 20 nci Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı*, Ankara, 10 Ekim 1983, 22 s. (çoğaltma).
- Çalışma Bakanlığı, *Kıdem Tazminatı Fonu Kurulması ve 1475 Sayılı İş Kanunu'nun 14 üncü Maddesi ile 854 Sayılı Deniz İş Kanunu'nun 20 nci Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı*, Ankara, 12 Ekim 1983, 15 s. (çoğaltma).
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürlüğü'nün 3.6.2002 gün ve B.13.0.ÇGM.0.12.00.02.5697 sayılı yazısı ekinde 9 öğretim üyesinin 31.5.2002 tarihli *İş Kanunu Ön Tasarısı* metni.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, *Çalışma Hayatı İstatistikleri-2010*, Ankara, 2011.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, *Çalışma Hayatı İstatistikleri-2001*, Ankara, 2002.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, *Çalışma Hayatı İstatistikleri-2002*, Ankara 2003.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, *Çalışma Hayatı İstatistikleri-2003*, Ankara, 2004.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, *Çalışma Hayatı İstatistikleri-2004*, Ankara, 2005.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, *Çalışma Hayatı İstatistikleri-2005*, Ankara, 2006.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, *Çalışma Hayatı İstatistikleri-2006*,

- Ankara, 2007.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, *Çalışma Hayatı İstatistikleri-2007*, Ankara, 2008.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, *Çalışma Hayatı İstatistikleri-2008*, Ankara, 2009.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, *Çalışma Hayatı ve Sosyal Güvenlikte 100 Yenilik*, Ankara, 2011.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, *İş Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı Taslağı*, 2008.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, *Kıdem Tazminatı Fonu Kanun Tasarısı Taslağı*, Ankara, Temmuz 1984, 12 s. (çoğaltma).
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, *Kıdem Tazminatı Fonu Kanun Tasarısı Taslağı*, Ankara, 2004.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, *Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa İlişkin Düzenlemeler*, Ankara, 2008.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, *Tersaneler ve Tuzla Gerçeği*, Ankara, 2008.
- DİSK, *12 Eylül Ürünü Anayasak'a da, 12 Eylül Uzantısı Banayasa'ya da 12 Eylül'de 12 Nedenle Hayır!*, İstanbul, 2010.
- DİSK, *12. Genel Kurul Çalışma Raporu (2000-2004)*, İstanbul, 2004.
- DİSK, *13. Genel Kurul Çalışma Raporu (15-16-17 Şubat 2008, İstanbul)*, İstanbul, 2008.
- DİSK, *14. Genel Kurul Çalışma Raporu*, İstanbul, 2012.
- DİSK, *Sabahın Sahibi Var, 2004'ten 2010'a 1 Mayıs Alanı'nı Geri Alma Mücadelesi*, DİSK Yay.No.58, İstanbul, 2011.
- DİSK'in Sesi*, Referandum Özel Sayısı, 19.8.2010.
- Doğan,A.E., "Siyasal Yansımalarıyla İslamcı Sermayenin Gelişme Dinamikleri ve 28 Şubat Süreci," *Mülkiye Dergisi*, Güz 2006, Cilt XXX, Sayı 252.
- DPT, *2012 Yılı Programı*.
- Durak, Y., *Emeğin Tevekkülü, Konya'da İşçi-İşveren İlişkileri ve Dindarlık*, İletişim Yay., İstanbul, 2011.
- Eliaçık, İ., *Sosyal İslam, Dinin Direği Paylaşımıdır*, Destek Yay., İstanbul, 2011.
- Emekçi Hareketi Partisi, *Her Yer Tekel, Her Yer Direniş, Anlatılan Senin Hikayendir*, İstanbul, 2010.
- Erdoğan,R.T., "2023'e Doğru Büyük Türkiye Vizyonu," *Türk Metal, Üretmek, Kazanmak, Kazandırmak İstiyoruz-2010*, Türk Metal Yay., Ankara, 2011.
- Erdoğan, V., *Sermayenin Küresel Egemenliği ve İslam*, Onur Yay., Ankara, 2007.
- Eren, R.S.-Tuncel,F., *Asıl İşveren-Alt İşveren İlişkisi ile İlgili Yargıtay Kararları*, Türk-İş Yay., Ankara 2010.

- Eroğlu, M. ve diğerleri, *Tuzla Tersaneleri Raporu*, Ankara, 2008.
- Eş-Şerif, Ş., *İslam'da İş, İşçi ve Ücret Hukuku*, İhya Yay., İstanbul, 1986.
- Eurofound, *Temporary Agency Work and Collective Bargaining in the EU*, Dublin, 2008.
- Eurofound, *Temporary Agency Work in an Enlarged European Union*, Dublin, 2006.
- Feminist Hareket, *Tekel'de Direnen Kadınlar Yolumuzu Açıyor*, İstanbul, 2010.
- Gülen, F., "AKP'nin İktidar Olduğu Dönemde Kabul Edilen Yasalar Hakkında Değerlendirme," *Mülkiye Dergisi*, Güz 2006, Cilt XXX, Sayı 252.
- Güler, B.A., *657'yi Değiştirmek*, Genel-İş Yay.No.23, Ankara, 2010.
- Güven, M.A.-Özesen, E., *Tekel İşçilerinin Direnişlerinden Kareler*, Galeri Kara, Ankara, 2011.
- Hak-İş, *12. Olağan Genel Kurul, 36. Yıl, Faaliyet Raporu, Medeniyetler Buluşmasından Küresel Sendikacılık İnşasına*, Ankara, 2011.
- Han, E., *Sekiz Dönem Toplu Görüşme Sürecinde Türkiye Kamu-Sen (2002-2009)*, Türkiye Kamu-Sen Araştırma Geliştirme Merkezi, Yay.No.29, Ankara, 2009.
- Hobsbawm, E., "Socialism and Nationalism: Some Reflections on the Break-Up of Britain (1977)", *Politics for a Rational Left, Political Writings 1977-1988*, Verso, Bristol, 1989.
- ICEM, *Contract-Agency Labour, A Threat to Our Social Standards*, Brüksel, 2004.
- ILO, *The Scope of the Employment Relationship*, Geneva, 2003.
- ITUC, "Internationally Recognised Core Labour Standards in Turkey, Report for the WTO General Council Review of the Trade Policies of Turkey (Geneva, 21 and 23 February, 2012)".
- İstanbul Ticaret Odası, *Kıdem Tazminatı Fonu Kanun Tasarısı Hakkında Görüşlerimiz*, İstanbul, 1977.
- Janine A.C., *Islam, Charity and Activism, Middle-Class Networks and Social Welfare in Egypt, Jordan and Yemen*, Indiana University Press, Bloomington, 2004.
- Kaldıraç Yayınevi, *Tekel Direnişi Dersleri 2010 Sendikalarımızı Geri Alacağız*, İstanbul, 2010.
- Kamu İhale Kurumu, *Kamu Alımları İzleme Raporu-2008*, Ankara, 2009.
- Kaplan, C., *İslam'da İşçi ve İşveren Münasebetleri*, 2. Basım, Ankara, tarihsiz.
- Karaman, H., *İslam'da İşçi-İşveren Münasebetleri*, Marifet Yay. No. 26, İstanbul, 1981.
- KESK, *Anayasa'nın 90. Maddesi, TİS ve Grev Hakkı*, 25 Ağustos 2006, KESK Yay., Ankara, 2006.
- Kikeri, S., Nellis, J., Shirley, M., *Privatization, The Lessons of Experience*,

- World Bank, Washington, D.C., 1992.
- Koç, Y., "Yerel Yönetimler Reformu: Devleti Yeniden Yapılandırmak mı, 81 Eyaletle Parçalamak mı?", *Jeopolitik Dergisi*, Bahar 2003, Yıl 2, Sayı 6.
- Koç, Y., *Sendikacılığın Güncel Sorunları*, Öteki Yay., Ankara, 1995.
- Koç, Y., *Türkiye İşçi Sınıfı Tarihi, Osmanlı'dan 2010'a*, Epos Yay., Ankara, 2010.
- Koç, Y., *Türkiye'de Yabancı Kaçak İşçilik*, Türk-İş Yay., Ankara, 1999.
- Kur'an, T., *İslâm'ın Ekonomik Yüzleri*, İletişim Yay., İstanbul, 2002.
- Maliye Bakanlığı Hazine Genel Müdürlüğü ve Milletlerarası İktisadî İşbirliği Teşkilatı Genel Sekreterliği, *Kamu İktisadî Teşebbüsleri ve İştirakleri Yıllığı-1979*, Ankara, 1980.
- Memur-Sen, *4. Olağan Genel Kurul Faaliyet Raporu, 2008, 2009, 2010*, Ankara, 2011.
- Memur-Sen, *Anayasa Değişikliğine Referandumda Niçin Evet Diyoruz*, Ankara, 2010.
- Memur-Sen, *Memur-Sen Genel Başkanı Ahmet Gündoğdu'nun Konuşması, Ekonomi Koordinasyon Kurulu Toplantısı, 8 Haziran 2010*.
- Mevcut Durum Raporu, Sağlık Reformu Projesi, Sağlık Reformu Projesi'ne Birleşik Sağlık Sistemleri Tarafından 'Inception' Raporu Olarak Hazırlanmıştır*, 2002.
- Millî Piyango İdaresi Faaliyet Raporları*.
- Nota Bene Yay., *Tekel Direnişinin Işığında Gelenekselden Yeniye İşçi Sınıfı Hareketi*, İstanbul, 2010.
- Okur, S., *Nasıl Geçti Anlamadım! Anılar-Düşünceler*, Rezan Yay., İstanbul, 2011.
- Özdemir, Ş., *MÜSİAD, Anadolu Sermayesinin Dönüşümü ve Türk Modernleşmesinin Derinleşmesi*, Vadi Yay., Ankara, 2006.
- Öztürk, O.-Çelik, A., *Sosyal Güvenlikte Hak Kaybı Dönemi*, Türk Tabipleri Birliği Yay., Ankara, 2008.
- Petrol-İş Sendikası, *Novamed Grevi, Küresel Sermayeye Karşı Küresel Kadın Dayanışması, Novamed İşçilerinin 448 Günlük Direnişlerinin Yankıları*, İstanbul, 2008.
- PSI Türkiye Üye Sendikaları, *Sendikal Hak ve Özgürlükler Raporu*, Ankara, 2006.
- Sağlık Bakanlığı Tedavi Hizmetleri Genel Müdürlüğü, *80. Yılda Tedavi Hizmetleri (1923-2003)*, Ankara, 2004.
- Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü Sağlık Turizmi Birimi, *2010 Faaliyet Raporu ve 2011 Çalışma Planı*, Ankara, 2011.
- Sağlık Bakanlığı, *2010 Mali Yılı İdare Faaliyet Raporu*, Ankara, 2011.
- Sağlık Bakanlığı, *Sağlık İstatistikleri Yıllığı-2010*, Ankara, 2011.
- Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı, *Sağlık Hizmetlerinde 50 Yıl*, Yay.No.422, Ankara, 1973.

- Sendikalar Referandumda HAYIR Diyor!*, 2010.
- SES, 6. Olağan Genel Kurul Çalışma Raporu (Mart 2005-Mart 2008), Ankara, 2008.
- SES, 7. Olağan Genel Kurul Çalışma Raporu (2008-2011), Ankara, 2011.
- SES, Sağlık "Reformları"nın Kamu Sağlık Çalışanlarına Etkileri, Ankara, 2011.
- SES, Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası 2. Olağan Genel Kurul Faaliyet Raporu (Mart 2002-Şubat 2005), Ankara, 2005.
- Sosyal Haklar Derneği, 2009 Sosyal Hak İhlalleri Raporu, İstanbul, 2010.
- Sosyal Haklar Derneği, 2010 Sosyal Hak İhlalleri Raporu, İstanbul, 2011.
- Sümer,Ç.-Yaşlı,F., "Liberal-Muhafazakar İttifak Üzerine Notlar," Çağdaş Sümer-Fatih Yaşlı (ed.), *Hegemonyadan Diktatoryaya, AKP ve Liberal-Muhafazakar İttifak*, Tan Yay., Ankara, 2010.
- Şahin,H., *Direnış Kentini Yaratan İşçiler, Bir Direniş Öyküsü: Tekel*, İstanbul, 2010.
- Şakfa, M.F., *İslam'da İş Ahkamu ve İşçi Hakları*, Nida Yayınevi, İstanbul, 1968.
- Şeker, D.Ş., *Türkiye'de Sosyal Transferlerin Yoksulluk Üzerindeki Etkileri*, DPT uzmanlık tezi, DPT, Ankara, 2008.
- Şeriatı, A., *Ebuzer*, Fecr Yay., Ankara, 2007.
- TBMM, *Gemi İnşa Sanayisindeki İş Güvenliği ve Çalışma Şartları Sorunlarının Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırma Komisyonu Raporu*, Ankara, Temmuz 2008.
- Tekgıda-İş Sendikası, *Basında TEKEL Mücadelesi, Köşe Yazarlarından Seçmeler*, İstanbul, 2011.
- Tekgıda-İş Sendikası, *İbretlik Bir Öykü, Belgelerle Çaykur Yetki Mücadelesi*, İstanbul, 2011.
- Tekgıda-İş Sendikası, *Karikatüristler Tekel İşçileri İçin Çiziyor*, İstanbul, 2010.
- TİSK, *2010 Çalışma İstatistikleri ve İşgücü Maliyeti*, Ankara, 2012.
- TOKİ, *Geleceğin Türkiye'sini İnşa Ediyoruz*, Ankara, 2011.
- TTB, *2011 Seçimlerine Giderken Türkiye'de Sağlık*, Ankara, 2011.
- Tuşalp, E., *Şeriat AŞ*, Bilgi Yay., Ankara, 1994.
- Tuzla Tersaneler Bölgesi İzleme ve İnceleme Komisyonu, *Tuzla Tersaneler Bölgesi'ndeki Çalışma Koşulları ve Önlenebilir Seri İş Kazaları Hakkında Raporu*, İstanbul, 2008.
- TÜİK (2011), *Hanehalkı İşgücü İstatistikleri-2010*.
- TÜİK, *Motorlu Kara Taşıtları İstatistikleri-2010*, Yay.No.3588, Ankara, 2011.
- Türk Tabipleri Birliği, *Sağlıkta Piyasacı Tahribatın Son Halkası: AKP*, Ankara, 2007.
- Türk-İş, *Anayasa Değişikliği Hazırlama Komisyonu Başkanlığı'na, Mart*

- 2010.
- Türk-İş, *Çalışma Hayatının Sorunları ve Talepleri*, Ankara, 2003.
- Türk-İş, *Kıdem Tazminatı Fonu Kanun Tasarısı Hakkında Türk-İş'in Ön Görüşü ve Önerileri*, Ankara, 1980, 10 s. (daktilo metin).
- Türk-İş, *Ulusal İstihdam Stratejisi Politika Önerileri, 8 Haziran 2010*.
- Türkiye Bankalar Birliği, *Bankalarımız-2009*, İstanbul, 2010.
- Türkiye İş Kurumu, 5. Genel Kurul Çalışma Raporu, Ankara, 2009.
- Türkiye İş Kurumu, 6. Genel Kurul Çalışma Raporu, Ankara, 2011.
- Türkiye Kamu-Sen, 4. Olağan Genel Kurul Faaliyet Raporu (Nisan 2008-Nisan 2011), "Türkiye Kamu-Sen İstişare Toplantısı Sonuç Bildirgesi, 8.8.2010," Ankara, 2011.
- Türkiye Kamu-Sen, *Anayasa Değişikliğine Neden Hayır*, Ankara, 2010.
- Türkiye Kamu-Sen, *Türkiye'de Kriz ve Çıkışın Yol Haritası, Ekonomide Millî Mutabakat Programı*.
- Türkiye Komünist Partisi, *Tekel İşçilerinin Ankara Direnişi*, İstanbul, 2010.
- TÜSİAD, *Emekli ve Mutlu, Türk Sosyal Güvenlik Sisteminin Sorunları, Çözüm Önerileri ve Özel Sigortacılık Girişimi*, Yay. No. T/96-1/193, İstanbul, 1996.
- Uludağ, İlhan, "Tartışmalar," *İslam'da Emek ve İşçi-İşveren Münasebetleri*, Ensar Neşriyat, İstanbul, 1986.
- Yanbay, Y.Ö., *Adana Organize Sanayi Bölgesinde Sanayileşme ve Din İlişkileri*, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı, Adana 2009.
- Yaşlı, F., "Bir Uzlaşmanın Tarihiçesi: Türk Sağı, Devlet ve AKP," Çağdaş Sümer-Fatih Yaşlı (ed.), *Hegemonyadan Diktatoryaya, AKP ve Liberal-Muhafazakar İttifak*, Tan Yay., Ankara, 2010.
- Yeniçeri, Celal, "İslam'da Emek ve Karşılığı," Öztürk, A. ve diğerleri, *İslamda Emek ve İşçi İşveren Münasebetleri*, Ensar Neşriyat No. 29, İstanbul, 1986.
- Yıldırım, D., *Tayyip'in Voleleri, Cemaat Ekonomisinin İşleyişi: "Peçeli Holding" Ağı*, Kaynak Yay., İstanbul, 2011.
- Yılmaz, S., *Bir Direniş Öyküsü, TEKEL*, Evrensel Yay., İstanbul, 2011.
- Yol-İş Sendikası, *Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün Yeri ve Önemi*, Ankara, 2003.
- Yol-İş Sendikası, *Yerel Yönetimler Reformu, "Devleti Yeniden Yapılandırma" mı, "Eyâlet Sistemine Geçiş" mi?*, Ankara, 2003.
- Yurtsever Cephe İşçi Birliği, *657 Devlet Memurları Kanunu'nda Değişiklikleri*, Ankara, 2010.
- Zaim, S., "Ekonomik Hayatta Müslüman İnsanın Tutum ve Davranışları," MÜSİAD, *İş Hayatında İslam İnsanı*, 1994.
- Gazeteler: *Anadoluda Vakit, Birgün, Cumhuriyet, Günaydın, Günlük Evrensel Gazetesi, Günlük, Habertürk Ekonomi, Hürriyet, Meydan,*

Milliyet, Özgür Gündem, Resmî Gazete, Sabah, Sözcü, Star, Taraf, Tercüman, Türkiye, Vatan, Zaman.

Sendika Yayın Organları: *Basın-İş, Gündem; Tekgıda-İş, Basın Bülteni; Memur-Sen Gazetesi; Türk-İş Haber Bülteni; Türkiye Kamu-Sen Gazetesi; Petrol-İş Dergisi.*

AVRUPA İŞÇİ SINIFLARI *kapitalizmin mezar kazıcılığından siyasetsizliğe* Yıldırım KOÇ

Tarihin hareket ettirici taraflarından biri olan ve bu nedenle kapitalizmin mezar kazıcısı olarak adlandırılan Avrupa İşçi Sınıflarının şimdiki durumu nedir? Siyasetsizliğe ya da Marksizmle arasına mesafe koymaya doğru nasıl ilerlemiştir? Deneyimli Avrupa demokrasilerinin uyguladığı ekonomik zor, Avrupa İşçi Sınıflarını nasıl etkilemiştir?

Sömürgelerinde ve nüfuz sahibi olduğu ülkelerde asker ve polis şiddetinden hiçbir zaman vazgeçmeyen Batılı demokrasiler kendi halklarını ve çalışanlarını ekonomik zor yoluyla hizaya sokmuştur. Hizaya getiremediklerine de yaşam hakkı tanımamıştır.

Ama Türkiye gibi ülkelerde egemen katlarda yaşayanların yüzü daima o standart batı demokrasileri geleneğine dönüktür: *Batının yüce demokrasisi, Batı Marksizmin yüce teorileri, Batı işçi sınıfının emsalsiz direnişleri...* Batının demokrasilerine öykünmeler saymakla bitmeyecek kadar çoktur.

Oysa Türkiye gibi ülkelerdeki işçi sınıflarının-çalışanların Batının işçi sınıflarından-çalışanlarından hiç de geri kalır tarafları yoktur. Hattâ yaşadıkları konjonktürler nedeniyle aldıkları riskler batılı emsallerinden her zaman daha fazla, daha ağır olmuştur. Bu fazlalık ve ağırlığı muhtemelen kendileri ya hiç yaşamadıkları/sıcaklığın içinde olmadıkları ya da az yaşadıkları için bilmeyen *egemen kat* mensuplarına zaten yanlarında duruyor olan kendi ülkelerindeki hareketler daima küçük-cılt ve sevimsiz gelmiştir.

Vietnam'ın kurtuluş mücadelesinin önderi Ho Şi Ming'in Komintern'in 5. Kongresi'ndeki sözleri ilginçtir: "İngiltere, Hollanda, Belçika ve diğer ülkelerin Komünist Partileri... kendi ülkelerinin burjuva sınıflarının gerçekleştirdiği sömürgeci işgâllerle baş edebilmek için ne yapmışlardır? Lenin'in siyasî programını kabul ettikleri günden beri, kendi ülkelerinin işçi sınıfını âdil enternasyonalizm ruhuyla eğitmek ve sömürgelerdeki emekçi kitlelerle yakın ilişki kurmak için ne yapmışlardır? Partilerimizin bu alanda yaptıkları hemen hemen değersizdir. Bana gelince, ben bir Fransız sömürgesinde doğdum ve Fransız Komünist Partisi'nin üyesiyim; ve üzümlere belirtiyorum ki, Komünist Partimiz sömürgeler için hemen hemen hiçbir şey yapmamıştır."

Bu kitap, 1800'lü yıllarla günümüz arasında kalan dönemde Avrupa işçi sınıflarının-çalışanlarının, Avrupa Komünist ve Sosyalist Partilerinin hareketliliklerini/etkilerini, siyasetten kopuş süreçlerini anlama ve dünya ölçeğiyle kıyaslama imkânı veriyor.

KESK TARİHİ-I
risk alanlar yolu açanlar (1995-2001)
Canan KOÇ – Yıldırım KOÇ

Memurların sendikalaşması, devletin dışında ot bitirmemek amacıyla gerçekleştirilen 12 Eylül darbesiyle kötürümleşen Türkiye topraklarında, o günden bu yana görülen en büyük sivil hareket oldu. Yaşadığımız zamanda, büyük fedakârlık, emek, akıl ve duyguyla bugünkü KESK’i oluşturan şahsiyetlerin önemli bir kısmı ya meslek dışına itildi ya da emekli oldu. ‘Dışarıda kalan’ kurucuların büyük çoğunluğu bugün de aynı dinamizmi taşıyor. Türkiye’nin emek ve halk güçleri açısından en karanlık dönemlerinden birinde, fiziksel şiddet, sürgün, hapis hattâ çocuklarının açlığı ve ölüm gibi ciddi ve gerçek riskleri göğüsleyerek, içe atılarak birikmiş öfkelerinden, birbirlerine ve sınıflarına duydukları güvenden ve bu duyguların yarattığı yalın cesareten başka dayandıkları hiçbir güç olmadan yola çıkıp yolu açan isimsiz öncülerin dinamizmi: Umud bu dinamizmdir.

KESK TARİHİ-II
yerleşenler

Canan KOÇ – Yıldırım KOÇ

KESK’i oluşturan sendikalar zor şartlarda kuruldu. Sendika kurucuları ve sendika üyesi çalışanlar hakkında onbinlerce dava açıldı. Sürgünler, ölümler, tutuklamalar ve idarî cezalar “fiilî ve meşru sendikacılık” mücadelesini engelleyemedi. KESK’i oluşturan sendikaların üye sayıları yüzbinlerle ifade edildi. KESK’i oluşturan sendikalar, “yüzbinlerce” sendikacıyla eylemler yaptılar. Bütün bunların ardından KESK kuruldu. Peki, KESK’in yüzbinlerce üyesine ne oldu? KESK’i oluşturan sendikaların “fiilî ve meşru sendikacılık” mücadelesi neden akamete uğradı? KESK kendine has “fiilî ve meşru sendikacılık” hukukunu askıya alarak, devlete has hukuku mu hayata geçirdi? Bir sendikal örgütün çalışmaları nasıl değerlendirilebilir? En sağlıklı değerlendirme yöntemi, örgütün ne yapmaya çalıştığından ve neleri talep ettiğinden başlamaktır. Örgütün ifade edilen amacı ve bu amaca yönelik somut talepleri ne kadar ciddidir? Bu amaç ve talepler, mevzuattaki bazı zorunluluklar nedeniyle “öylesine” mi formüle edilmiştir; yoksa gerçek amaç ve talepler mi ifade edilmiştir? Söz konusu örgüt KESK olduğunda, ifade edilen amaç ve bununla bağlantılı taleplerin ciddi olduğu düşünülmelidir. Çünkü KESK ciddi mücadelelerin ürünüdür. KESK’e önyak olan sendikaları kuran bireyler ve kurumlar hem yaptıkları işe adanmışlardı hem de ciddiyetle mücadele ediyorlardı.

DİSK TARİHİ
efsane mi gerçek mi?
(1967 – 1980)
Canan KOÇ – Yıldırım KOÇ

Türkiye sendikal hareketi DİSK adı telaffuz edilmeden açıklanamaz. DİSK hem solun hem de sağın tarihi açısından önemli bir yer işgal etmektedir. Sol açısından epeyce nedenden dolayı eleştirilebilir ve de savunulabilir olan DİSK, sağ açısından sadece “muhafet kabiliyeti”nin konumlanışına göre değerlendirilmektedir. Kuruluşunu Türkiye’nin artık sıradanlaşan olağanüstü dönemlerinin birinde 1967’de gerçekleştiren DİSK, 1971 askerî darbesine gelindiğinde parlamentodaki bütün partilere rağmen artık ayakları üstünde durabiliyordu. Konumlanışı ve tutumları hem solun önemli akımları hem de sağ tarafından şiddetle eleştirildi. 12 Eylül 1980 askerî darbesinde ya da “o meşum yüzleşme ânında artık *bir varlık* olarak mevcuttu”. Türkiye’deki “yaşamın tüm karmaşıklığı DİSK’in tarihine yansımıştır”. Peki mutlak fiilî biçimlenmişliği itibarıyla DİSK’in sendikal ya da siyasal çerçevede işgal ettiği yer neydi? Bu kitap “yargılamadan; övmeden, suçlamadan DİSK’in işgal ettiği sendikal ya da siyasal alandaki ‘ne oldu?’, ‘niçin ve nasıl oldu?’ sorularına cevap aramaktadır. 1967’deki kuruluşundan itibaren Türkiye’nin standart devlet-gelenekçi darbecileriyle ve yine standart devlet-gelenekçi muhafazakârları dışında “*üçüncü bir alan*”mı açılmıştı DİSK’le? DİSK, devletlularla-muhafazakârların zafer yürüyüşleri altında ezilmiş olan “sınıfın, halkın”, saklı duran muhalefet etme potansiyelini açığa mı çıkarmıştı? Yoksa kendi yürüyüşüyle ve kendi başına yarattığı dalgayla yeni bir muhalefet cephesi mi açmıştı? Yapılırken de yazılırken de Türkiye işçi sınıfının yakın tarihinde etkin var oluş göstermiş Canan ve Yıldırım Koç’un ortak emeğiyle ortaya konan bu çalışma, DİSK’in efsaneyle gerçek arasındaki belgeli tarihini anlatıyor.

TÜRKİYE İŞÇİ SINIFI TARİHİ

Osmanlıdan 2010'a

Yıldırım KOÇ

Türkiye İşçi Sınıfı Tarihi, Türkiye işçi sınıfının ülkemizin toplumsal ve siyasal yaşamına önemli müdahalelerde bulunabilecek güce eriştiği bir dönemde, Osmanlı'dan günümüze toplumsal sınıfın öyküsünü özetleyerek anlatıyor.

Türkiye İşçi Sınıfı Tarihi bir övgü veya yergi kitabı olmadı. Amaç, “*ne oldu? nasıl oldu? niçin oldu?*” sorularına yanıt aramaktır. Ne yazık ki, yayımlanmış işçi sınıfı tarihlerinde bu sorulara verilen yanıtlar çok yetersizdir. Hem daha genele, hem daha da özele giden, birinci el kaynakları çok daha fazla kullanan birçok yeni araştırmanın yapılması, geleceğin inşasında büyük bir potansiyele sahip olan Türkiye işçi sınıfının yapısının ve dinamiklerinin kavranmasına önemli katkılarda bulunacaktır. Türkiye işçi sınıfı tarihinin yazılmasında, sendikacıların veya tek tek işçilerin deneyim, gözlem ve anıları son derece önemlidir. Ancak “işçi sınıfı tarihi” bunların toplamı değildir.

“Türkiye işçi sınıfı tarihi” çalışmalarının önemli bir bölümü, örgütlü işçilerin ve eylemlerinin tarihidir. Bu tarihin bile ne kadar doğru saptandığı ve değerlendirildiği tartışılır. Hâlbuki “*Türkiye işçi sınıfı tarihi*” sınıfın bütünüünün tarihi olmak durumundadır.

Bu nedenle bu kitap, yalnızca sendikal (ve bazen siyasal) örgütlenmelerin ve eylemlerin değil, işçi sınıfının başka kimliklerle/aidiyetlerle hareket eden diğer kesimlerinin de; başarıların yanı sıra yenilgilerin; cesaretin yanı sıra korkaklıkların; doğru kararların yanı sıra yanlış kararların, aldanmaların, aldatılmaların; dayanışmanın yanı sıra ihanetlerin; kısa vadeli ufak hesaplar yüzünden uzun vadeli çıkarların fedâ edilmesinin tarihidir.